

NOVO VRIJEME

List za učitelje i prijatelje narodne prosvjete

Izdavatelj i odgovorni urednik: Danilo Petranović.

» Izlazi 15. i zadnjeg dana svakog mjeseca. — Štampa se u «Zadružnoj Štampariji Ugo Fosco i dr.» u Šibeniku

» Cijena je listu: Za Austro-Ugarsku, Bosnu i Hercegovinu K. 6 na god. Za sve ostale zemlje na god. franaka 8. Surazmjerno na pò i na četvrt godine. — Plativo i utuživo u Šibeniku. —

« Pretplata i oglasi šalju se administraciji „Novog Vremena“, a rukopisi uredništvu. — Ne frankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

KRČME I PROSVJETA

U više prilika govorilo se i pisalo, kako u Dalmaciji krčme zatiru većma nego u ijednoj pokrajini narodno zdravlje i moral. Razlagati ponovo sve one hrdave posljedice, koje prouzrokuju krčme, bilo bi suvišno, jer su one svakom očigledne. Nama je do toga, da se osvrnemo na njihov djelokrug, u koliko one priječe i kočje razvitak prosvjete i odgoja.

Jedna naredba g. namjesnika dalmatinskog, koju je odmah pri preduzimanju uprave naše pokrajine preporučio podređenijem vlastima, glasila je, da se sa svom strogošću pazi na krčme što postoje, na njihov red, čistoću i namještaj, a da se uspostava novih ograniči ondje, gdje je isključiva nužda. Ova naredba, bila je onda u javnosti pozdravljena kao smišljena i pronicava, i mi joj nijesmo uskratili također naše odobrenje, jer smo u istrijebljenju krčama, nazirali i naziremo još danas povoljan uvjet, za širenje škole i morala.

Nego, naredba g. namjesnika, nije se provela svagdje, kako je njen začetnik namjeravao, a mi ne znamo upravo, je li se osim kakve neznatne globe, igdje kakva krčma s neurednosti zatvorila, dok znamo, da ih je množina, pa i većina, koje ne odgovaraju propisima zakona.

Po našim selima i gradovima, koristeć se jednom zakonskom odredbom, kojoj je smjer sasvim drukčiji od posljedica, koje su

ovijem u Dalmaciji nastale, krčme uživaju potpuni imunitet. I zbilja, dok je nedjeljom u ime počitka zabranjeno svima vrstama trgovine ili čitav dan raditi, ili mu je suženo doba, dotlen je krčmama slobodno po vas dan nedjeljom trgovati. Pače, nedjelja je za krčme dalmatinske, jedna plodonosna i unosna dobit.

Kad smo po pravu, u ime prosvjete i humanitarnosti, tražili nedjeljni odmor, mi smo željeli, da se ovaj počitak svede na razna poučna, pa i zabavna poučavanja. Od svega toga, ovdje nije se skoro ništa poradilo. — Zanatlija, radnik, težak, pa i gospodin čovjek, svi jednom riječi provadaju nedjeljni odmor po krčmama, ili kafanama.

Za to je kod nas: nedjeljica — svetica upravo onaj dan, kada se ponajčešće zbivaju svade, tučnjave i neredi, jer mnogi provedu odmor u piću po krčmama, koje su im u oskudici drugih ustanova otvorene i taj dan raspoložive, da posjetioca razgriju alkoholom i navedu na zlu. Kako je u nas nerazborito piće po krčmama nedjeljom i svečanim danom, dovoljno bi bilo i naj idealnijem motriocu, da se svrne jedne nedjelje u ove lokale i da prouči, što se sve tamo zbiva.

Sa ovakim razvratom, kome eto ni sila zakona ne može da doskoči, kako će škola, da blagotvorno razvije svoje djelovanje? Može li ona prvo, da s jedne strane

ratuje protiv alkoholizmu i krčmama, a s druge strane, da krčme uživaju pogodnosti imuniteta?!

Mi kažemo: Sve će lijepe i korisne naredbe ostati bezuspješne u borbi protiv alkoholizmu i krčmama, dok se zakon ne bude primjenjivao sa svom strogošću, i dok se zakonitim putem ne zabrani svaki prekršaj i prestup.

Kada je norveški Sabor, nazad malo vremena, primio i glasovao Zakon, protiv žestokim pićima, po kome, čim spaze na ulici pijana čovjeka, podvrgnu ga globi, a drugi put zatvore u tamnicu; — za što se ne bi moglo što slična uvesti i kod nas. Ako se tamo domaćin opija, a zbog pića trpi mu obitelj, prisile ga na radnju pri državnim investicijama mukte za godinu, ili dvije dana; zaradom prestupnika uzdržavaju porodicu. U ovoj naprednoj zemlji, mladić do 18 godine, ne smije stupiti ni u krčmu ni u rakijašnicu.

РОЦА СТЕПАН:

Универза и учитељство

Развитак културе, интелектуални напредак човјечанства и уопће захтјеви данашњег времена војују за свеучилишну наобразбу учитеља. Школа, дотично учитељ, најважнији је фактор у погледу јачања унутрије народне силе, која састоји како то тврди Хавличек, у народној наобразби, снази, радиности ђудоредности и здрављу. За тако велики позив, хоће се и већа наобразба. Ако лекару треба виша наобразба за темељитије лијечење физичких болести, и ветеринару за лијечење бесвјесних животиња, сасма је логично и оправдано, да и учитељу узгојитељу, треба јача и опширнија изобразба. За свеучилишни одгој учитеља војују сви највећи мислиоци, људи свјетскога гласа. Интернационална удруга „Слободне мисли“ којој је главни основ обрана права слободнога изражавања сваке мисли, на пољу вјерском социјалном и политичком, поставила је у свој програм то велеважно културно питање. Од славенских научника у Аустрији осим Масарика пропагирају то питање Др. Дртина професор филозофије и педагогије на чешкој универзи у Прагу и Др. Крејчи један од најдубљих модерних критичара Чешких. И код нас „*грв. пука напредна странка*“ која је прва на нај

Сличан закон недавно је одобрен и за Финску.

Kad bi se kod nas ukinuo posve u kaznenim parnicama onaj „olakujući“ predmet, po kome je pijanstvo jedan uvjet za obazrivost i smanjivanje kazne; nego naprotiv, kad bi i sam čin pijančevanja bio kažnjiv, uvjereni smo, da bi se smanjila ova pošast, a sa vremenom iskorijenila.

Da nije jataka ne bi bilo hajduka, veli jedna naša poslovice. Da nije onih, koji popuštanjem i nesavremenim zakonima omogućuju razvitak alkoholizma, ne bi bilo zlih posljedica.

Ukinite uzrok, pak ne ćete dočekati nemilih posljedica.

Osvrnućemo se do zgrade opet, da se čujemo i razumijemo o vrlo važnom predmetu, koji truje naš narod i koči svaki napredak prosvjete.

широј основи означила и свој просвјетно школски програм, заговара вишу наобразбу учитеља.

Та већ опетоје и „пучка свеучилишта“ за најшире слојеве, на којима свеучилишни професори предавају о свим наукама, било то природознаственим и хуманистичким. У Немачкој на некојим свеучилиштима омогућен је полазак учитељима. У Америци на великом су ступњу особито оне школе, посебни универзитети, на којима се образују учитељи и они који хоће да воде поуку као равнатељи, надзорници и т.д. У Паризу је основана педагошка академија са три годишта. У њу позивље влада сваке године по четрдесет учитеља најврснијих из цијеле Француске, који су пред коју годину свршили најбољим усцјехом учитељску школу, те ваљано служили коју годину у пучкој школи. Ови млади људи слушају посебна предавања на својој академији, а осим тога похађају предавања по високом парижким школама. Педагогија и одабрана знаности јесу предмети проучавања. Кад доврше три године наука, дужни су у четвртој години положити испите. Ту годину, или пробораве у заводу, или у служби, или

на којем свеучилишту у Швицарској, у Њемачкој или у Енглеској. Испитом имају доказати своју спрему за вршење учитељске службе у учитељској школи, или за вршење надзорничке службе. У свијет полазе млади људи за то, да проуче одгој и обуку напредних народа („Народни Одгој“ прилог „Покрета“).

Сасма је наравно, да се у нас што слична и у толиком опсегу подузети не може. Малени смо, па треба да се и мањим задовољавамо. Ал ипак, могло би се нешто подузети и учинити што би било прама нашим силама и нашим културним потребама. Још прошле године изио је учени Др. Турић омањи нацрт у погледу даљне више наобразбе учитеља. Предлагао је, да

би се у Загребу морало основати виши педагошки течај, ако је могуће уз судјелевање *далматинске и босанске владе*. У тај течај имали би приступ ваљано спрењени млади учитељи. Слушали би на свеучилишту предавање из филозофије и педагогике, управне науке, хрв. или српског језика и повјести, па још коју струку према циљу, што га имају пред очима. Осим тога имали би своја посебна педагошка предавања и конференце, које би се везале непосредно на покушалнице, што би било с течајем у свези.

Равумије се, овај предлог остао је ко глас вапијућег у пустињи. На учитељству је, да га на ново изнесе на јавност и да за њ војује.

ZORKA B.:

Nacionalizacija ruske škole u prošloj godini

Poznato je, da je i u centrima 1007 god. život ruskog naroda bio težak, a nek-moli na periferiji, gdje je samovolja vlasti prešla svaku mjeru. Dosta je kazati, da su sve narodne organizacije, kao savezi učitelja, razni kulturno-prosvjetnih društava bili progonjeni na nevjerovatan način. Prodavanje knjiga na ukrajinskom jeziku bilo je zabranjeno, pa makar te knjige ne bile političke sadržine.

Ali, krajem godine progona dostižu svoj vrhunac tako, da ni jedna od naj većih u Jevropi narodnih kulturnih organizacija: „Poljska Školska Matica“, nije bila pošteđena.

Ali reakcija ne može da zadrži isticanje životnih potreba, koje svakim danom sve većma i većma rastu: život ide svojim tokom, i svaka godina donosi ruskom društvu nove pojmove, nešto pozitivna, progresivna. Kao takav progresivan fakt u 1907 g. treba smatrati sastanak predstavnika deset narodnih učiteljskih organizacija, koji su se sastali da između sebe obrazuju jednu federativnu cjelinu, kojoj bi bio zadatak da nacionalizira prosvjetu narodne mase. Tu su se našli na okupu predstavnici savršeno različitih kultura: armenske, bjeloruske, gruzinske, latiške, jevrejske, kalmicke, velikoruske, tatarske, baškirske i burjatske! Sve demokratske i racionalne lozinke nove škole

poslije ozbiljnog pretresanja, bile su jednodušno primljene od predstavnika sviju narodnosti.

Sad se ta federativna organizacija prihvatila da izda čitavu zbirku pedagoških i istočko-literarnih članaka, u kojima se raspravlja o potrebama narodne škole.

U pokrajini za prošlu godinu možemo konstatovati nekoliko radosnih pojava: na univerzitetima u Kijevu, Harkovu i Odesi osnovane su katedre za ukrajinsku istoriju i literaturu. U Kijevu je počeo izlaziti „Literaturnij Naukovni Vjesnik“ a takodjer u Kijevu osnovano je prvo ukrajinsko naučno društvo.

Bjelorusi počeli su da na svom jeziku izdaju razne knjige i mnoga popularna izdanja za narod. U Petrogradu je izašao bukvar na burjatskom jeziku, a sad se za burjatsku djecu sprema čitanka sa slikama. Na Kavkazu razne kulturno-prosvjetne organizacije neumorno rade na nacionalizaciji gruzinskih i armenskih škola, predavanja i t. d.

U narodnom univerzitetu u Tiflisu predavanja se drže na gruhinskom jeziku, premda, za svako tako predavanje treba imati osobitu dozvolu.

Ali naj energičnije na nacionalizaciji poljske prosvjete radila je „Školska Matica“, koju je krajem godine postigao žalostan

udes. Za kratko vrijeme ona je skupila milion rubalja, te otvorila mnogo škola s nastavnim jezikom poljskim.

Medu litovskim narodnim učiteljima, rad nije nikako ni prestajao, i ako zbog proganjanja sa strane vlasti nije imao organizovan karakter, ipak je davao izvjestan rezultat. Bilo je izdano nekoliko bukvara, udžbenika za geografiju i prirodne nauke i t. d.

Od nekolike stotine litovskih popular. knjiga u narodne biblioteke „dozvoljena“ su samo dva-tri ekzemplara. To, razumije se, ne može da zadovolji litovsku čitalačku publiku, i knjige na litavskom jeziku, te pored sviju zabrana, ipak prodiru među narod.

Nacionalizaciju narodnog obrazovanja zahtijeva sam život, i život je tome udovoljio, koliko je mogao, čak i tokom teške 1907 godine.

ИЛИЈА КУТЛАЧА :

Лијено писање

Осим свега споменутога школа не може да постигне, у лијеном писању жељенога циља ни с овијех разлога :

1. Познато је, да се сеоска дјеца слабо забављају код куће с књигом и писањем на плочици или хартији, јер чим дођу из школе, једва чекају да баце торбицу у нугао, па да иду за опијем, за чим их шаљу родитељи. Тако, неки иду за свињама, неки за ситним благом, а неки за говедма. Идући за разном стоком, неки узму, пошто немају при себи згоде за писање, каменчић и плочу, те пишу по њој, а други клипом по земљи. На тај се начин привикавају тврдо писати, јер при споменутом начину писања морају да притискују, па последице тако чине на плочици писанци и задавници. Једно због тога, а друго због помањкања прикладнијех средстава код куће, не могу да се вјежбају у лијеном писању. Понајвише немају стола гдје би могли лијено засјести, већ кад што употребе комад дашнице на кољенима, или пишу на стоцу, а сједе на земљи. А осим тога, увијек раде послове који изискују више напора, па како се ту привикну да употребљују јачу снагу, тако се привикну, да се не могу од тога одвикнути ни онда, кад треба да пишу или цртају, гдје снага не помаже. То и они сами знаду, али не могу да се од тога отресеу, јер тако су им привикнути мишићи.

2. Варошка и градека дјеца уопће не пишу лијено, — паче горе него сеоска, — јер онм узимљу писање — као и остале науке — посве олако, па онда мјеште да пишу лијено, они увијек — и у школи и код куће — штранцају какогођ.

* * *

Чуо сам од некијех и овој приговор :
Лијено се писмо не може постићи ни ради

тога, што се пишу два писма: ћирилица и латиница.

Да је овај приговор сасвим неоправдан то је мадане сувишно и доказивати, јер сам пада пред појмом „вјештина“, гдје нај главнију улогу игра „природни дар“. И због тога, ко је год вјешт, тојест има природнога дара, у лијеном писању ћирилице, биће и латинице и обратно. Узмите, на примјер, једнога који лијено пише латиницом, и дајте му нека што напише ћирилицом. Он ће на први мах љепше писати него један који увијек пише ћирилицом, а тако можете покушати и обратно, па ћете се одмах освједочити, да споменути нападај није темељит.

* * *

Да се што је могуће даље, постигне у нашим основним школама лијено писање, потребно је пазити на слиједеће :

1. Гдје се год може, нека се почне одмах у 1. тк. год. писати с меканом оловком на хартији.

2. Настојати, да поука у писању буде у II. осјеку (2. и 2. а г.) као управно, непосредно поучавање, па при томе употребљавати писанке без узорака.

3. Нека се уреди, да буду сва слова у писанкама по истоме калугу, као што су у „Буквару“ и у „Роџетници“.

4. Завести у свима школама „скупну писанку“ по примјеру оне Француске „sahier roullant“ — „кружећа“ како би се међу ученицима, при заједничком писању, натјецаньем побудно што већи интерес за лијеним писањем.

5. Избацити дугачке клупе из школа, јер код њих није учитељу zgodно прилазити ученицима да показива и поправља.

(Свршетак).

UČENIČKE EKSKURZIJE.

(Učitelj Stjep. Roca sa učenicima osnovne škole u Vrlici na ekskurziji u Kninu i okolici).

Kod nas se još nijesu počele da preduzimlju ekskurzije po osnovnim školama, a to, zbog raznih poteškoća, koje priječe, kako djeci, tako i učiteljima, da ih potpuno izvedu. Nesređene komunikacije poglavito, a potom i neizvjesnost, koje je doba godišnje najprikladnije za ekskurzije, mnoge je dovađalo u zabunu, te su od jednom zabcili svoju nakanu, jer nijesu mogli da izvedu potpunu organizaciju izleta, koji na prvi mah izgleda da je lak i jednostavan, dok se za to hoće pored dobre volje, duljeg i smišljenog rada.

Stoga je ponajveći nedostatak u pravilnosti i izvađanju ekskurzija, baš što su se rijetko, a kod nas nikako takovi izleti izvodili sa naročitim, ozbiljnim i smišljenim planom. Kad se preduzmlju izleti, valja prije svega, da im osnova bude, na što boljem i svestranijem poznavanju prirode. Jer se one preduzimlju baš za to, da se učenici upoznadu sa geografskim i prirodnim pojmovima i pojavama.

Zbog neizvjesnosti, kada bi se imale ekskurzije preduzimati, biva, u koje doba godišnje, postoje razna mišljenja. Mnogi su

uvjerenja, da se one mogu preduzimati u svako doba godišnje čak i zimi, jer i ona ima, naročito kod nas u primorju svojih osobina i svojih ljepota. Ali, kako mi treba, da se postaramo upoznavanjem prirode u njenom razvitku i da sa više manje istorijskoga gledišta posmatramo njene zakone i njene pojave, treba, da veliku pažnju skrenemo na one učeničke šetnje, koje se preduzimaju ili u proljeće, ili zimu.

Pored ove koristi u sticanju znanja histor. prirod. učenici eskurzijama pribavljaju još drugu korist, u kretanju tijela i vježbanju pojedinih tjelesnih udova, što ih krijepi zdravljem i raspoláže, da u slobodi budu veseli, i da uživaju u razgovoru i ozbiljnoj pouci.

Ako uzmemo na um naš zadatak, koji se sastoji, da se učenici obogate znanjem uopće, a napose prirodno-istorijskim i da moć posmatranja razvijemo do najviše tačine i pobudimo estetiku, to smo bez sumnje dužni, da još iz ranijega vremena počnemo raditi na djačkim izletima u cijelji poučnoj i naučnoj.

Pogledom na ove misli, koje iznesosmo

o izteta uopće, namjeravamo progovoriti dvije riječi o prvom izletu, što ga je priredio naš kolega i saradnik Stjepan Roca, učitelj u Vrljici, sa svojim učenizima. Marnim nastojanjem i oduljom pripremom, uspjelo je našem poduzetnom kolegi, te je savladao sve poteškoće i prvi u sjevernoj, — a u koliko mi znamo — i u svoj Dalmaciji spremio izlet do Knina, gdje su djeca imali prilike, da se tako reći zabavom pouče u razgledanju parnog stroja na željeznici i njenim kretanjem, da pregledaju poljodjelsku stanicu, arheološke starine, tvrđavu, nošnju i stale običaje u Kninu i okolini.

Današnja slika prikazuje nam učitelja Stj. Rocu sa djecom, a mi ćemo sa ovoga izleta donijeti u kratkom izvodu bilješke, naravno ispravljene i dotjerane jednog darovitog mališana.

Bože velike radosti! Ko je mogao da savlada našu radoznalost, čim nam je g. učitelj kazao, da ćemo u Knin. Htjeli smo odmah da znamo sve, šta ćemo vidjeti, čuti i saznati na ovom interesantnom putu. Podosmo. Pjesmi i veselju nikad kraja! U takom raspoloženju penjemo se i spuštamo preko naših vrleti... g. učitelj imao je dosta da odgovara na naša česta pitanja. Kod smo s Tapolja sagledali Knin i okolinu, obuzela nas prava radost. Tu su vinogradi, zelenilo, žito obrasla šuma travicom. Razgledamo sve četiri strane svijeta i poslušamo cvrkut veselih ptičica; pogledasmo rijeku Krku i druge kako se vijugaju kao udarene zmiје.

Veliku su našu pažnju skrenuli na putu razni insekti, bube, raci i ostale vodene životinje koje žive po vodama i boruština. Gledajući ih ovako, nije nam bilo trudno upoznati se sa načinom njihova života.

Bilo nas je svega sa g. učiteljem dvadeset, smješteni u dvojica kola.

Pred nas iziđoše učenici kninske škole, te se s njima sastadosmo na glavici nar. dobrotvora Monta u Kninu. Ovdje je poljodjelska starina, koju je narodu ostavio pk. Dr. Lovre Monti. Sada upravlja s njome g. F. Pritz, koji se, onda, — to je bilo maja mjeseca 1906, god. — prama nama pokazao ljubezan i predusretljiv.

Pokazao nam je matičnjake raznih američkih loza, voćnjak i oranice posijane djetelinom raznovrsnom žitijom. Razgledasmo gospodarske strojeve, kao: stroj za sijanje, košenje sjeckanje slame, vlje vrsti plugova i t. d. Obadosmo goveda svinje, konje i perad, kao i sprave za pravljenje sira i maslaca. Zádovoljstvom promotrismo razna ulišta i gojenje svilenih buba.

Poslije dvosatnog pregledanja i oduljeg odmora — gdje nas je g. upravitelj počastio — krenusmo u 1 poslije podne na Kninsku tvrđavu. Tu, u debeloj hladovini ručasmo i razgledasmo, što je vrijednije i znamenitije.

Odatle uputismo se kroz Knin pa u Muzej hrv. starinarskog društva. Ovdje pak s velikim veseljem pregledasmo razna starinska oruda i sprave, kao i mnogo kamenih spomenika iz Cetine i Koljana. Na 4 1/2 sata poslije podne bijasmo na željezničkoj štaciji; tu smo bili npućeni gdje se kupuju putne karte, kako se mora pazit ina polazak vlaka i kako treba u vlaku stajati. Na 5 1/2 krenusmo za Vrliku pjevajući.

Općina Vrlička i nekoji ugledni mješćani pomogli su, da se izvede ova prva ekskurzija, i za to postavljamo ih ovdje sa blagodarnošću na ugled.

Književni glasnik

„Гласник српског друштва за дечју психологију“. По примјеру осталих напреднијих народа и Срби у Краљевини устројише још прошле године Друштво за дечју психологију. Циљ је друштву: испитивање тјелесног и душевног дјечјег раз-

витка, упућивање у овоме правцу и научно оснивање и усавршавање, затим метода његовања и васпитања омладине. Друштво ступило је у везу с главнијим посленицима

на ово
друшт
слично
ман, р
стерско
Амент,
врло в
извјеш
пољу е
психоло
ће пла
ће моћ
испити
и остал
љиве в
талне п
могућн
на вре
у Њема
све дос
рада. О
нај нов
талне п
се прет
дјечију
у дво
два дин

OP
neka p

Uč
u Beču
Tečaj č
prof. K
nazad 20
znamo,
čavanju.
nužda i
su barem
Zemalj.
omanju p
platu mo
vještinu z

Uč
telji u
štamparij
Stjepan Š
mišu o to
naca. koj

на овоме пољу. У „Гласнику“ споменутог друштва суратују главнији представници сличног покрета, као Д.р Фил. Ернест Мојман, редовни професор филозофије на Минстерском универзитету, и Д.р Фил. Вилхелм Амент, научник у Вицбургу. „Гласник“ је врло вјешто уређиван, данаша исцрпљива извјешћа из цијелог свијета о покрету на пољу експерименталне педагогике и дјечје психологије. У наредним бројевима изаћи ће план Др. Паје Радосављевића, по коме ће моћи сваки учитељ и учитељица вршити испитивања својих ученика. Уз ове биће и осталих радова, који ће бити од несумњиве вриједности за напредак експерименталне психологије, јер је Др. Пајо био у могућности да као сарадник Д.р Мојмана на врелу јаког покрета у Америци и раније у Њемачкој, теоријски и практично упозна све досадашње резултате на овоме пољу рада. Онај, који се жели упознати са овим најновијим покретом на пољу експерименталне педагогике и дјечије психологије, не се претплате на „Гласник“ друштва за дјечију психологију, који излази у Београду у двомјесечним свескама. Цијена му је два дивара годишње.

„Bosanska Vila“. Protekle su dvadeset i četiri godine otkada je pokrenut ovaj srpski književni list u Bosni i Hercegovini. Naj prije za kratko vrijeme, pod uredništvom Nikole Šumonje, a potom pod uredništvom Nikole T. Kašikovića, koji je na sebe preuzeo još i vlasništvo, *Bos. Vila* sticala je sve većma ugleda i simpatija. Njenom zaslugom, — a poglavito urednikom Kašikovićem, — spašene su i sakupljene mnoge naše narodne umotvorine, koje bi zajista iščezle pod današnjim okolnostima. Danas se već nijedan školski udžbenik srpski, pa ni hrvatski, ne može u redu štampati, ako u njemu nema štogod iz folkr. „*Bos. Vile*“. Ona sada izlazi tri puta mjesečno, a do odaziva je publike, hoće li izlaziti četiri puta. Pretplata je 8 K. godišnje, a za djake i učitelje 6 K.

Ne sumnjamo, da će naši ljudi i u Dalmaciji, koji se oduševljavaju za lijepim štivom i kitnjastim jezikom, potpomoći pretplatom „*Bosansku Vilu*“ i tijem joj zajamčiti opstanak.

BILJEŠKE

ОПОМЕНА. Ko prima list, molimo neka podmiri pretplatu.

Учитељи за сlijепе. Doznajemo, da će u Beču započet tečaj za učitelje slijepih. Tečaj će trajati šest nedjelja. Osim jedinog prof. Kriletića, koji je taj tečaj položio nazad 20 godina, do danas nije, u koliko znamo, nijedan naš učitelj upućen poučavanju. Ne treba spominjati, da nam je nužda i ovakih učitelja, kojih bi trebalo, da su barem četvorica po glavnim centrima. Zemalj. Odbor mogao bi odrediti kakovu omanju potporu, kojom bi učitelji uz svoju platu mogli da u Beču pribave potrebitu vještinu za poučavanje slijepih.

Учитељска Штампарија. Hrvatski učitelji u Zagrebu namjeravaju, da osnuju štampariju. U tu cijelj išli su Josip Kirin i Stjepan Širola urednik „*Škole*“ da se informišu o tome u Ljubljani kod braće Slovenaca, koji su prošle godine osnovali učitelj-

sku štampariju. Tako će i hrvatsko učiteljstvo doći do svoje štamparije, do koje su došli Slovenci prošle godine, i Srbi u Mitropoliji ove godine, Bilo sa srećom!

Sretan narod. Ovih dana stvorio je finski sabor zakon, da se zabranjuje uvesti u Finsku ikakova žestoka pića i tamo ih točiti i prodavati. Poznato je da sjeverni narodi vrlo mnogo piju, osobito jake rakije, kad vino tamo ne rada. Tako je i finski narod prijašnjih godina strašno pio i opijao se. Valjani ljudi Finci složiše se tada i počеше raditi proti tomu prekomjernom piću, a narod poslušao svoje prvake. U Finskoj se je sve manje i manje pilo, i eto danas se stvara tamo zakon, po kojem ne će biti moguće ni dobiti rakije van za lijek.

„*Pučka Zora*“ Nazad nekoliko dana hrv. pučka napredna stranka ustrojila je u Spljetu, prosvjetno napredno druš. „*Pučka Zora*“. To je društvo s identičnim pravi-

lima „Srpske Zore“. Kao i ona ima dvije sekcije: prosvjetnu i ekonomsku. U djelokrug prve spada: osnivanje i podupiranje štionica, knjižnica, analfabetski tečaja, predavanja, te izdavanje pučkih knjižica, — u djelokrug druge: osnivanje seoskih Blagajna, poučavanje seljaka u knjigovodstvu, posredovanje za vjeresiju i t.d. Milo nam je, što je hrv. pučka napr. stranka izabrala u upravu „Pučke Zore“ dva učitelja, i to g. Rocu Stjepana I. podpresjednikom, a Marka Šimića II. podpresjednikom i radujemo se, što ova stranka ozbiljno sa radom, izvodi na ovaj način svoj prosvjetni program.

„Hrvatski učit. Dom“ preštampano je našu vijest iz br. 6. o prof. Đ. Deviću, umir. kot. školskom nadzorniku. Milo nam je, što dobra riječ o vrsnom nastavniku, koja je stečena zaslugom i pregalaštvom nalazi odaziva i po širim krugovima.

Učiteljski novčani Zavod u Ljubljani, registrovana Zadruga s ograničenim jamstvom, imala je do konca mjeseca marta o. g. prometa K. 50.002,33. Lijep napredak ovoga Zavoda zavisi od nastojanja i ustrajnosti uprave, koja je za kratko vrijeme znala savladati sve prepreke i tako postepeno emancipovati svoje drugove ekonomske zavisnosti drugih staleža, koji su ih za to znali upravljati u svoje svrhe.

Poziv na pretplatu. Nakanio sam izdavati vrlo jeftinu „Modernu biblioteku za

krunu“, koja će donošati sva naj bolja djela naj većih umova na svijetu.

Knjige će „Moderne biblioteke za krunu“ izlaziti po jedna kao potpuna cjelina na mjesec. Cijena će biti na godinu (12 knjiga) 12 Kruna, za po godine (6 knjiga) 6 Kruna, za četvrt godine (3 knjige) 3 Krune — pojedina knjiga 1 Kr., poštom 10 filira više. U prvom će tromjesečju izaći ove knjige: Br. 1. Guy de Maupassant: Priповjest. Br. 2. D'Annunzio: Nevini (roman). Br. 3. Henrik Ibsen: Neprijatelj puka (drama). Radi velike zamašitosti i značenja ove „Moderne biblioteke za krunu“ molim sve ljubitelje knjige, da se odmah pretplate i svuda preporuča „Modernu biblioteku za krunu“. Prva će knjiga izaći oko Uskrsa, a svaka druga svakoga prvog u mjesecu. Pretplate, upiti i tačne adrese neka se šalju na: Mate Malinar, Prilaz br. 8. II. kat, dvorište, Zagreb.

Čutulja. † D.r Valtazar Bogišić. Na senjskoj Rijeci preminuo je nekidan ovaj naš čuveni pravnik i naučnik. Roden u Cavtatu po dovršenim naukama, dao se na naučno proučavanje, navlastito jurisdikciju. Čovjek široka i opsežna vidika, a duboke naobrazbe, proučio je duh, ćud i pravne običaje našega naroda. Njegov je plod i rad današnji *Imovinski Zakonik* u Crnoj Gori i bezbroj drugih važnih znanstvenih proizvoda. Slava mu i vječna uspomena!

Veliku knjižaru i štampariju Braće M. Popovića

kupilo je

UČITELJSKO DEONIČARSKO DRUŠTVO

 NATOŠEVIĆ U NOVOM SADU

Radnja je ostala i dalje u dosadašnjoj kući

 NA GLAVNOJ PIJACI.

Ima veliki izbor raznih knjiga na svima jezicima, ikona, slika, muzikalija i svega što spada u knjižarsku struku.

DAJE VELIKI POPUST (RABAT).

Štamparija radi **brzo, tačno, lijepo i jeftino.**

Posao prima ma kako bio veliki i na svima jezicima, jer ima štamparskog pribora u tolikoj mjeri, koliko nema ni jedna druga štamparija.